

PER PASAULĮ KELIAUJA ŽMOGUS

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
žydro veido, kaip žydras dangus,
kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
per pasaulį keliauja žmogus.

Buvo draugas šviesaus Apolono,
buvo brolis jis meilės Safo,
ir kely begalinės kelionės
nemačiau aš nuvargusio jo.

Šoko jis, gėrė jis ir dainavo
su Katulu Dianos laukuos,
jam Horacijus šaukė: Bis, bravo!
Krito žiedas nuo vyšnios šakos ...

Krito žiedas kaip naktys, kaip
dienos,
kaip gyvenimas visas nukris,
o jis vienas, jis vienas, jis vienas
praraston praeitin nebegriš.

*

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
žydro veido, kaip žydras dangus,
kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
per pasaulį keliauja žmogus.

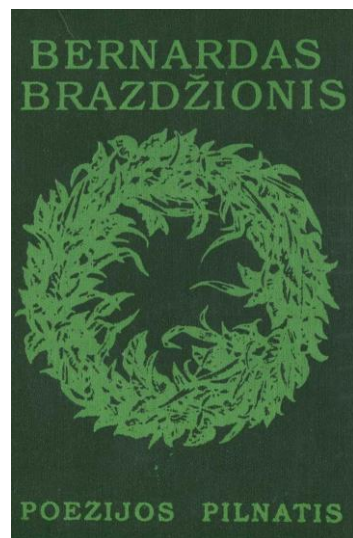
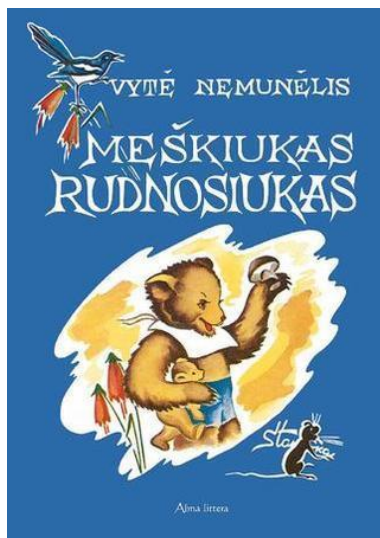
Eina jis pro karališkus sostus,
pro muziejus monarchų senų,
nuo karūnos jų dulkes nušluosto,
nuo stabų užmirštų akmenų.

Per marias nemarias, per
plačiausias
ir per kalnus vainikais baltais
nei kelių, nei dienų nesiklausęs
jis lig Nemuno klonių ateis.

Žengs per girią, kaip eglių ošimas,
pasipuošęs žiedais kadugių,
kaip šventosios taures piligrimas
bris per plaukiantį lauka rugių.

BERNARDAS BRAZDŽIONIS (1907-2002)

BERNARDAS BRAZDŽIONIS (1907-2002) gimė 1907-aisiais Stebeikėliuose, Pumpėnų valsčiuje, Panevėžio apskrityje. Dar visai kūdikis 1908 m. išvažiavo su tėvais gyventi į JAV, kur praleido septynerius savo vaikystės metus. 1914 metais Brazdžionių šeima grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Žadeikių kaime, netoli Pasvalio. Tėvas Jonas Brazdžionis už Amerikoje uždirbtus pinigus nusipirko 8 hektarus žemės, dvaro ūkvedžio namus, sodo dalį su labai gražia liepų alėja. Čia prabėgo jaunojo poeto vaikystė. Ūkininkaujantys tėvai laikė kelias karves ir būrį avių, kurias ganyti teko ir mažajam Bernardui. Jis anksti išmoko ir labai mėgo skaityti, drožinėdavo, pindavo krepšius, mokėjo groti skudučiais ir lūpine armonikėle. Polinkį į dainą ir grožį jaunas poetas tikriausiai paveldėjo iš savo senelio, taip pat Bernardo, kuris gyveno Ragujuose, už keleto kilometrų nuo Žadeikių, buvo dainininkas ir pasakotojas, dainų kūrėjas. Vaikams žinomas kaip Vytė Nemunėlis, sukūręs įspūdingąją poemą „Meškiukas Rudnosiukas“.

Mokykloje prasidėjo pirmieji poeto kūrybiniai bandymai. Mokytojo paprašytas parašyti ką nors į vaikų periodikos leidinį „Žiburėlis“, Brazdžionis nusimena. Motina, matydama, kad sūnui labai sunkiai sekasi išmokyti rašyti, paprašė pagalbos pradinių mokyklų inspektorių Mečislovą Vasiliauską. Nuovokus pedagogas paaiškino Bernardui, kad knygą reikia skaityti ne tik dėl turinio, bet ir kalbos, paragino rašyti dienoraštį teigdamas, jog geras dienoraštis yra tas, kuriame dienos įvykiai ne tik atsispindi, bet ir yra apmąstomi, o šie improvizacijos elementai jau yra kūrybos pradžia.

Baigęs pradinę mokyklą, prieš įstodamas į gimnaziją, Bernardas Brazdžionis mokėsi savarankiškai, padedamas vietos mokytojų. Šeimai išvykus gyventi į Biržus, čia, Biržų gimnazijoje, ir pasirodė pirmieji Bernardo Brazdžionio sutilpę į mažą, šešiolikos puslapių eilėraščių knygutę „Baltosios dienos“ (1926).

Baltas baltas, kaip vyšnios
viršūnė,
žydro veido, kaip žydras dangus,
kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
per pasaulį keliauja žmogus.

*

Iš atogrąžų girių žaliųjų,
kaip vienuoliai suklaupę maldos,
kaip atodūsis mirt pasmerktųjų
amžiais amžinas balsas giedos:

- Miršta tautos, vergai, viešpatijos,
imperatoriai miršta seni,
miršta žiedas balčiausios lelijos,
tik tu vienas per amžius eini.

Per upelį, per ežerą gilų
ir per lapą palaukių gėlės,
iš pakrančių, iš tolimo Nilo
ir iš tekančios saulės šalies

baltas baltas, kaip vyšnios
viršūnė,
žydro veido, kaip žydras dangus,
kaip vėlė, kaip vėlė nemarūnė
per pasaulį keliauja žmogus.
1937.II.21-2.

1929–1934 metais Bernardas Brazdžionis studijavo lietuvių kalbą ir literatūrą Vytauto Didžiojo universiteto humanitarinių mokslų fakultete Kaune, dalyvavo literatūros vakaruose. Poetas, rašytojas Petras Zablockas savo prisiminimuose apie Bernardą Brazdžionį rašo: „Apsilankė Biržuose ir poetas Bernardas Brazdžionis. Jis jau buvo žinomas poetas. Trise, kartu su Eugenijumi Matuzevičiumi, išplaukėme į Širvenos vandenį. Eugenijaus prašomas, jis paskaitė savo poezijos. Tai buvo iš tikrųjų šventė. Graži ir naudinga, nes poetas davė literatūrinių patarimų.“

1944-aisiais poetas su šeima pasitraukė į vakarus, bet Lietuvos ir kūrybos nepamiršo. Pats kūrė ir kitus lietuvių išeivius skatino savo kūrinius sudėti į alamnachą „Literatūros metraštis“.

Bernardui Bradžioniui Svalios ir Lėvens upių santakoje 2020 pastatytas paminklas.

Šaukiu aš tautą, GPU užguitą
ir blaškomą it rudenio lapus,
į nauja vieškelį, į nauja buitį,
kur niekad šiaurūs vėjai neužpūs.

Šaukiu lietuvi burtis prie lietuvi
ir gyva širdį prie gyvos širdies,
kad tamsiame vidurnakty nežuvę
pakiltų rytmečiui gyventi ir žydėti.

Iš sutemų, iš prieblandų išeikit,
uždekit nauja ugnį širdyse,
vergams palikit vargo naktį klaikią! –
šaukiu aš, jūsų protėvių dvasia.

Šaukiu vardu aš jūsų vargo žemės,
balsu piliakalnių, ir pievų, ir miškų –
nekeršykit, kad karštos kraujo dėmės
nekristų praeiksmu ant jūsų vaikų

Šaukiu aš tautą, žemės pėdoj gyvą
ir vyturėlio rytmečio maldoj
ir žydinčią, kaip žydinčių alyvų
papyvesio sodybose žiedai.

Šaukiu pavasario pilkų vagų artoją –
tegu lig saulės kyla jo daina!
Tegu laukai, tegu miškai kartoja:
Gana tulžies, gana mirties, gana!..

Šaukiu aš darbo rankų milijonus
įsupt naujam darbymečiui varpus,
į naujo džiaugsmo klėtis, naujo
darbo kluonus,
ne kalinio namus, ne liūnus, ne
kapus.

Šaukiu iš amžių: ateities nevertas,
kas dabarties nedrįso tautai nešti,
kas posūnių žaizdas širdy atvertas
išdegino liepsna veidmainiškos
ugnies.

Šaukiu balsu tėvų dievų ramovės
ir jūsų krikšto atgaila šviesia:
stovėkit amžiais čia tvirti, kaip
saulė stovi! –
šaukiu aš, jūsų protėvių dvasia.